MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA
(GURISDIZZJONI KOSTITUZZJONALI)

ONOR. IMHALLEF
TONIO MALLIA

Seduta ta' l-14 ta' Lulju, 2009

Rikors Numru. 7/2009

John Camilleri

vs

Avukat Generali

Il-Qorti:

Rat ir-rikors tal-istess John Camilleri, li in forza tieghu wara li ppremetta illi b'sentenza tal-24 ta' April, 2008, huwa gie definittivament misjub hati mill-Qorti ta' l-Appell Kriminali talli fis-27 ta' Dicembru, 2001 u l-granet ta' qabel kellu fil-pussess tieghu d-droga *ecstasy* kontenenti s-sustanza MMDA kontra l-provediment tal-Kap 31, u f'cirkostanzi li dak il-pussess ma kienx ghall-uzu esklussiv tieghu, gie kkundannat ghal piena ta' hmistax-il sena

prigunerija, multa ta' Lm15,000.00 konvertibbli fi tnax il-xahar prigunerija, u l-ispejjez peritali;

Inoltre, is-sentenza tal-Qorti ta' l-Appell Kriminali kkonfermat id-decizjoni tal-Qorti Kriminali fejn giet ordnata l-konfiska favur il-Gvern ta' Malta ta' l-oggetti kollha li dwarhom sar ir-reat, u l-konfiska favur il-Gvern ta' Malta ta' kull flejjez u prorjeta' ohra mmobbli jew immobbli tal-hati.

L-esponenti gab diversi argumenti ghala d-dikjarazzjoni ta' htija milhuqa mill-gurati ta' tminn voti kontra wiehed kellha tithassar fuq il-bazi tal-fatti li kien hemm.

Il-Qorti ta' l-Appell Kriminali qalet:
'Issa, din il-Qorti hija Qorti ta' revizjoni u in esekuzzjoni ta' din il-funzjoni taghha hija ezaminat dettaljatament l-atti processwalli, id-dokumenti ezebiti u l-indirizz tal-Prim Imhallef li ppreseda l-guri, u dan <u>biex tara jekk a bazi tal-provi li kien hemm f'dawn il-proceduri, il-gurati ben indirizzati mill-Prim Imhallef setghux legittimament u ragonevolment jaslu ghall-konkluzjoni li fil-fatt waslu ghaliha dwar il-htija ta' l-appellant ta' l-akkuza migjuba kontra tieghu fl-akkuza skond il-verdett minnhom moghti.</u> ***Anke jekk mill-apprezzament tal-provi li taghmel din il-Qorti hija tasal ghal xi konkluzzjoni diversa minn dik milhuqa mill-gurati, hija ma tiddisturbax id-dikrezzjoni ezercitata mill-gurati fl-apprezzament tal-provi, u tirrimpjazzaha taghha kemm-il darba jkun evidenti ghaliha li l-gurati ma jkunux ghamlu apprezzament manifestament hazin ta' provi, u setghu, ghalhekk, legittimament u ragonevolment jaslu ghall-konkluzjoni li jkunu waslu ghaliha in bazi tal-provi li kellhom quddiemhom. Effettivament, kif dejjm inghad, din il-Qorti ma tinvadix it-territorju li l-Ligi tirriserva ghall-gurati meta l-verdett minnhom milhuq ikun manifestament varjat fis-sens illi ebda gurija ma setghet legittimament u ragonevolment tasal ghalih.'***

Il-Qorti ta' l-Appell Kriminali ghaddiet biex umbaghad tikkonsidra dak li jinstab fi Blackstone, Edizzjoni 2004. Ta' min jghid illi skond din l-istess citazzjoni minn Blackstone,

ma jattaljax preciz mal-posizzjoni li l-Qorti fissret bil-Malti. Fil-paragrafu li qieghda ssir referenza ghalih jinghad hekk:

'*However now our powers are somewhat, and we are indeed charged to allow an appeal against conviction if we think that the verdict of the jury should be set aside on the grounds that under all the circumstances of the case it is unsafe and unsatisfactory. That means that in cases of this kind, the Court must in the end ask itself as subjective question, whether we are content to let the matter stand as it is, or whether there is not some lurking doubt in our mind which makes us wonder whether an injustice has been done. <u>This is a reaction which may be not based strictly on the evidence as such; it is a reaction which can be produced by the general feel of the case as the Court experiences it.'</u>*

<u>Ilment taht Protocol 7, Artikolu 2(1) tal-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem</u>

L-esponenti jissottometti li l-posizzjoni li persistentement tiehu l-Qorti ta' l-Appell Kriminali hija fis-sens illi dak li huwa impost b-Ligi bhala Qorti ta' Appell gie ridott ghal semplicement *review*. Il-kwistjoni ta' review la hija accettatta fil-prattika Ngliza kif fuq gie spjegat, u lanqas kienet qatt l-intenzjoni u l-kelma original ital-Ligi Maltija fil-Kodici Kriminali meta dahal id-dritt ta' Appell mill-Guri.

L-esponenti jaghmel referenza ghall-Artikolu 501 tal-Kodici Kriminali fejn skond il-Ligi taghna jinghad illi appell kontra dikjarazzjoni ta' htija ghandu jigi milqugh kemm-il darba:

a) Il-Qort ta' l-Appell jidhrilha li l-appellant kien gie misjub hati hazin fuq il-fatti tal-kaz tal-kawza, u;
b) Jekk jidhrilha li kien hemm irregolarita' matul il-kawza jew kien hemm interpretazzjoni jew applikazzjoni zbaljata tal-Ligi li seta' kellha nfluwenza fuq il-verdett, bil-*proviso* importanti li tista' tichad l-appell jekk ma tqisx li saret ebda Amministrazzjoni hazina tal-Gustizzja.

Jidher ghalhekk car illi skond il-Ligi taghna, il-Qorti ta’ l-Appell Kriminali hija Qorti ta’ Appell u mhix semplicement Qorti ta’ Revizjoni jew inkella Qorti ta’ Kassazzjoni. L-Artikolu 2 tas-7 Protocol jirreferi li s-sistema ghandha tkun regolata mill-Ligi tal-pajjiz, u sahansitra tippermetti xi eccezzjonijiet. Issa, il-Ligi tal-pajjiz taghna, dwar is-sejbien ta’ htija fuq il-fatti hija regolata mill-Artikolu 501 li jimponi fuq il-Qorti ta’ l-Appell ezami tal-fatti, indipendenti minn dak li waslu ghalih il-gurati fis-sens biex jekk skond il-kuxxjenza taghha jidhrilha li l-fatti ma kinux iwasslu ghall-htija, minkejja li l-gurati fuq xi provi setghu emmnu u waslu ghall-htija, dak il-verdett tal-gurati ghandu jithassar. Il-posizzjoni fis-sentenza ta’ Gianni Camilleri hija fis-sens li minkejja li l-Qorti ta’ l-Appell Kriminali tista’ jkollha opinjoni diversa fuq il-fatti, l-ezami taghha huwa ristrett mhux fuq il-fatti imma fuq jekk il-gurati setghux jaslu ghal tali verdett u jekk setghu jaslu, allura ma jinbidilx tali verdett. Ezami ta’ gurisprudenza tal-Qorti ta’ l-Appell Kriminali jwassal li t-tibdil ta’ verdett fuq il-fatti gara biss meta jew ma kien hemm prova xejn, jew kien hemm *misdirection* tal-gurati li seta’ kellha effett fuq il-verdett u abbinat mal-fatti. Imma jekk kien hemm anke hjiel ta’ prova kontra l-akkuzat u l-gurati legalment setghu jiehdu dik il-prova, huwa l-verdett taghhom li jghodd u mhux il-konvinciment moral ital-Gudikanti fil-Qorti ta’ l-Appell.

Bir-rispett kollu jinghad illi dan imur kontra l-Konvenzjoni Ewropea fl-Artikolu citat tas-7 Protocol.

Ilment that l-Artikolu 6(2) tal-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem

Il-posizzjoni li ttiehdet f’dan l-Appell ifisser li l-verdett tal-gurija jbda b’vantagg illi l-akkuzat huwa hati kif misjub.

Illi dan imur kontra l-Artikolu 6(2) tal-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem ghaliex dejjem gie ritenut li meta jkun hemm appell l-akkuzat, anke fl-istadju ta’ l-Appell jibqa’ meqjus mhux hati u jrid jigi ppruvat kontra tieghu. Issa fil-kaz tal-Ligi Maltija titkellem car u tond li dan huwa kaz ta’ Appell li jista’ jsir fuq il-fatti. Mhix

kwistjoni ta’ revizjoni jew kassazzjoni fejn jigu kkunsidrati punti ta’ Ligi.

Illi l-presunzjoni li l-gurati kienu f’qaghda ahjar li jiggudikaw u dak li ggudikaw huwa tajjeb u jrid jigi muri li manifestament ma kellhom l-ebda bazi biex isibu l-htija, dik il-presunzjoni ta’ innocenza li jgawdi persuna akkuzata sad-decizjoni finali tkun nieqsa. Il-gurisprudenza tal-Qorti Ewropea hija kostanti fis-sens illi l-principji applikabbli ghal *trial* inkluza l-presunzjoni tal-innocenza, japplikaw ukoll ghall-grad ta’ Appell. Ghalkemm fil-Konvenzjoni originali l-grad ta’ Appell ma kienx obbligatorju, bil-Protocol 7 dan sar. L-istess principju japplikaw dwar il-persunzjoni ta’ l-innocenza li trid tigi ppruvata kontra l-akkuzat anke fi grad ta’ Appell.

<u>Ilment taht l-artikolu 6 tal-Konvenzjoni</u>

l-esponenti gie mghoddi guri fuq l-ghazla tal-Avukat Generali li seta’ jibghatu jew quddiem Qorti tal-Magistrati jew quddiem il-Qorti Kriminali fuq l-istess fatti. Quddiem il-Qorti Kriminali l-piena minima stabbilita hija ferm u ferm gholija kif ukoll il-piena massima. Hekk jipprovdi l-artikolu 22(2) tal-Kap 101. Ikun kemm ikun ta’ kunxjenza l-Avukat Generali, fil-process hu avversarju, anzi huwa protagonista kontra l-akkuzat. Decizjoni tieghu torbot anke lill-Qorti li ma tistax tinzel mill-piena minima, fil-waqt li taghtiha latitudni kbira lejn il-piena massima. Dan ifisser li qabel jibda l-process, u mhux fuq bazi ta’ regola tal-ligi u kriterji tal-ligi, l-Avukat Generali, avversarju, jaghmel a binding judgment. Jorbot lill-Qorti wkoll. Mela hemm fazi fil-proceduri li ma jhallux li kollox ikun quddiem “qorti imparzjali u independent.”

Dan hu kontra l-Artikolu 6(1) tal-Konvenzjoni.

<u>Ilment dwar l-Artikolu 7 tal-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem u l-Art 1 tal-Ewwel Protokol</u>

L-esponenti gie kkundannat li kull proprjeta' tieghu mobbli jew immobbli, anke dik li m'ghandhiex x'taqsam mar-reat, tigi konfiskata favur il-Gvern ta' Malta.

Illi skond l-Att ta' l-Akkuza huwa gie misjub hati ghall-granet ta' qabel is-27 ta' Dicembru, 2001 (ghalkemm is-sentenza tghid 27 ta' Dicembru, 2006) kellu fil-pussess tieghu d-droga hekk imsejha *ecstasy*.

Il-konfiska li giet ordnata ma tapplikax ghal meta huwa kien ghamel reat, imma anke ghal zminijiet ohra li fihom lanqas kellu ombra ta' akkuza li ghamel xi haga.

Il-ligi kif inhi tordna l-konfiska tal-proprjeta', pero tali piena ma tistax testendi ghall-fatti li graw qabel l-allegat reat, altrimenti din tkun estenzjoni u interpretazzjoni estensiva tal-Ligi Penali billi qieghda tipprova tilhaq taht kundanna pendali fatti li huma antecedenti, anke ghall-akkuza, b'mod li l-piena qed tigi estiza rragonevolment u llegalment.

Jirrizulta manifest illi l-esponenti kien jahdem anke mis-sentenza, kellu barriera, u kellu vetturi. Minn relazzjoni li kien hemm fil-process ta' l-assi li kellu, jirrizulta li kellu vetturi li kienu gew akkwistati ferm u ferm qabel it-terminu msemmi fl-akkuza.

Illi dik ma kinitx proprjeta' li gejja mir-reat, u konsegwentament ma kinitx imniggsa b'tali reat. Barra minn hekk kienet tappartjeni wkoll lill-komunjoni ta' l-akkwisti ma' martu, u martu ser tigi tkun ikkundannata wkoll ghal piena ta' reat li qatt m'ghamlet.

Illi tali konfiska ghall-oggetti u proprjeta' li mhux imdahhla fl-ambitu tal-akkuza huma esproprijazzjoni li mhix skond il-ligi, u jekk il-ligi Maltija taghmel dan legali, dan mhux legali fis-sens tal-konvenzjoni ewropea.

<u>Ezawriment ta' rimedji</u>

l-esponenti jaghmilha cara li ma hemm l-ebda rimedju iehor hlief din il-kawza Kostituzzjonali. Huwa s-soltu li

Avukat Generali jirrispondi li din il-Qorti mhix Qorti tar-Raba' Grad, u ma tikkunsidrax Appell mill-Qorti ta' l-Appell Kriminali. Dan huwa zbaljat ghaliex taht il-konvenzjoni Ewropea s-sentenzi li jinghataw fuq l-Artikolu 6, fuq l-Artikolu 7, u fuq t-2 Artikolu tas-7 Protocol kollha kienu jirrigwardaw li saru finali fil-pajjiz ta' l-origini. Kieku ma kienx hekk dawk is-sentenzi m'ghandhom l-ebda sinjifikat ghaliex ifisser li wiehed ikollu joqghod ghad-decizjoni finali fil-mertu fil-Gurisdizzjonijiet Nazzjonali.

L-esponenti jixtieq jghid ukoll ili huwa ilu taht arrest preventiv u anke beda jiskonta l-piena, minkejja li dejjem irritjena lilu nnifsu bhala mhux hati tal-fatti allegati kontra tieghu u dak illi dejjem sostna bhala li kien estraneu ghal dawn il-fatti tibqa' l-verita' kollha kemm hi. huwa bl-ebda mod ma qatt dahal b'negozju ta' xi forma ta' droga jew anke hu stess abbuza minn xi droga.

Illi inoltre l-provi li saru fl-istess process, specjalmet dwar x'kellu f'idejh f'ritratt li ghamlu l-pulizija u jekk kienx roll ta' toilet paper jew inkella borza, kien fattur determinanti hafna li fuqu huwa ghadu jsostni, ghaliex minkejja li saru xi perizji, ma kien hemm bl-ebda mod safe li wiehed jigi kkundannat ghal hmistax-il sena habs fuq element illi lanqas kellu ebda certezza fih u li huwa jsostni sal-lum illi huwa zbaljat. Ghalhekk qieghed jaghmel din il-kawza halli jkun jista' jottjeni rimedju li effettivament iwassal ghal decizjoni gusta dwar l-akkuzi ta' kontrieh.

TALAB bir-rispett illi din l-Onorabbli Qorti joghgobha:

1. Tiddikjara li fuq il-fatti esposti u dawk li jigu ppruvati, li kien hemm vjolazzjoni ta' l-Artikolu 2 tas-7 Protocol tal-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem, l-Artikolu 6(2) ta' l-istess Konvenzjoni, u l-Artikolu 7 ta' l-istess Konvenzjoni, u l-Artikolu 1 tal-Ewwel Protokol tal-istess Konvenzjoni u tal-Artikolu 6(1), prevja jekk hemm bzonn id-dikjarazzjoni li l-Artiklu 22(2) tal-Kap 101 (u b'digriet tal-Qorti tal-4 ta' Gunju,2009, giet awtorizzata korrezzjoni fis-sens li flok in-numri u kliem "22(2) tal-Kap. 101" jidhlu l-kliem u numri "120A(2) tal-Kap.31") jivvjola l-

konvenzjoni Ewropea dwar id-drittijiet tal-bniedem b'referenza ghall-artiklu 6.

2. Illi taghtih rimedju effettiv, inkluz dik tat-thassir tad-dikjarazzjoni ta' htija u li tordna r-ri-ezami mill-gdid tal-provi halli ssir gustizzja;

3. Illi kull proprjeta' antecedenti anke ghall-akkuza tigi liberata favur tieghu u martu;

4. Illi jinghata kumpens xieraq ghall-vjolazzjonijiet hawn fuq imsemmija.

Rat ir-risposta tal-Avukat Generali li in forza taghha eccepixxa illi preliminarjament l-esponent se jkollu forsi jkun prevedibbli u jissolleva l-eccezzjoni li din l-Onorabbli Qorti m'hijiex Qorti ta' l-Appell ohra. L-esponent bl-ebda mod mhu qed jippretendi li l-agir tal-Qrati ta' l-Appell mhuwiex sindakabbli kostituzzjonalment. Pero`, lanqas ma jidhirlu li jkun korrett li, sepliciment ghax ir-rikorrent fil-kaz ordern jidhirlu li ma kellux jinstab hati, jipprova jerga' jidhol fil-mertu tal-proceduri kontrih u jivventila l-fatti tal-kaz bl-iskuza ingenjuza li l-Qorti ta' l-Appell Kriminali illedietlu d-drittijiet fundamentali minhabba li ma qiesetx il-fatti. Apparti li ezami tas-sentenza in kwistjoni ghandu jindika lid an mhux minnu, l-esponent jidhirlu in oltre li tentattiv ta' dan it-tip min-naha tar-rikorrent jimmerita li jigi respint mill-bidu nett.

<u>Ilment taht Protocol 7, Artikolu 2(1) tal-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem.</u>

It-tieni artikolu tas-Seba' Protokoll jghid dan li gej:

"1. Kull min jinstab hati ta' reat kriminali minn xi tribunal ikollu d-dritt li dak is-sejbien ta' htija jew dik is-sentenza jiggu rivisti minn tribunal oghla. L-esercizzju ta' dan id-dritt, inkluzi r-ragunijiet abbazi ta' dak l-esercizzju, ghandhom ikunu regolati bl-ligi.

2. Dan id-dritt jista' jkun suggett ghal eccezzjonijiet dwar reati ta' xorta mhux kontravvenzjonali, skond ma jkunu preskritti bil-ligi, jew f'kazijiet li fihom il-persuna involuta tkun giet ipprocessata fl-ewwel istanza mill-oghla tribunal jew tkun instabet hatja wara appell kontra l-liberazzjoni."

Skond van Dijk u van Hoof,[1]

"As is made clear in the second sentence of the first paragraph, the exercise of this right of appeal shall be governed by law. In other words, the modalities of the review are left for determination by domestic law."

L-artikolu 2 tas-7 Protokol jitkellem dwar li sejbien ta' htija jew sentenza "jigu rivisti minn tribunal oghla." Dan donnu jindika li dak li r-rikorrent jirreferi ghalih bhala"sempliciment review" huwa fil-fatt dak li jidher li ai termini tal-ligi hu mistenni mill-Qorti ta' l-Appell.

Illi izda apparti dan il-punt, fi kwalunkew kaz it-tip ta' 'review' li jrid isir huwa mholli f'idejn il-ligi domestika. Ir-rikorrent jaghmel referenza ghall-artikolu 501 tal-Kap. 9, liema artikolu l-esponent qed jirriproduci *verbatim* ghall-facilita' ta' referenza. L-artikolu 501 jghid:

501. (1) Fuq kull appell kontra dikjarazzjoni ta' htija mill-persuna misjuba hatja l-Qorti ta' l-Appell Kriminali ghandha tilqa' l-appell –

[illegible] q

(b) jekk jidhrilha li kien hemm irregolarita` matul il-kawza. Jew kien hemm interpretazzjoni jew applikazzjoni zbaljata tal-ligi, li seta' kellha influwenza fuq il-verdett:

Izda l-qorti tista', minkejja lit kun tal-fehma illi l-punt imqajjem fl-appell skond il-paragrafu *(b)* jista' jkun deciz favur l-appellant, tichad l-appell jekk tqis illi ma saret ebda amministrazzjoni hazina tal-gustizzja."

L-artikolu 501 jitlob li l-Qorti taghmel ezami tal-fatti; pero` ma jghid xejn dwar x'tip ta' skrutinju trid taghmel. Huwa car li bhall-Qorti ta' l-Appell Civili il-Qorti ta' l-Appell Kriminali ma tistax tissostitwixxi lilha nfisha ghall-ewwel Qorti billi terga' tniedi l-proceduri bhallikieki kienet Qorti ta'

[1] Theory and Practice of the Eruopean Convention on Human Rights.

l-Ewwel Instanza. Fil-fatt, il-Qorti hija diretta mill-Kodici Kriminali sabiex ma tippermettix li titressaq xhieda hlief jekk tkun sodisfatta li tali xhieda ma gietx migjuba fil-kawza u li, izda, hemm spjegazzjoni ragonevoli ghan-nuqqas biex tigi hekk migjuba.

Illi inoltre il-procedura tal-guri f'Malta, li hija immudellata fuq dik Anglo-Sassona, hija wahda specjali u tiddependi ghall-effikacita` taghha proprju mill-fatt li d-decizjoni fuq il-fatti ma tittiedhedx minn magistrat jew imhallef izda minn rapprezentanti tas-socjeta`. Ghalhekk, il-Qorti ta' l-Appell Kriminali, filwaqt li tevalwa l-korretezza tad-decizjoni mittiehda u tifliha ghal kwalunkwe zbalji li setghu ittiehdu matul il-process tal-guri, inkluz ovvjament in konnessjoni mil-fatti tal-kaz, trid ukoll izzomm prezenti quddiem ghajnejha in-natura partikolari tas-smigh permezz tal-gurija.

Illi r-rikorrent jilmenta li l-Qorti ta' l-Appell Kriminali ma tezaminax il-fatti imma tqis biss jekk il-gurati "setghux jaslu" ghall-verdett li taw. Izda biex il-Qorti tara dan trid bilfors tqies il-fatti li hargu waqt il-guri u tezaminahom. Altrimenti m'huwiex possibli li l-Qorti tikkonkludi jekk il-gurati setghux jew le jaghtu l-verdett li taw. Ghalhekk l-allegazzjoni tar-rikorrent f'dan is-sens hija bla bazi.

Illi m'huwiex minnu dak li jallega r-rikorrent li jekk f'guri tkun ingiebet xi tip ta' prova kontra l-akkuzat il-qorti ta' l-appell tbaxxi rasha u taccetta l-verdett. Fis-sentenzi li taghti il-Qorti in kwistjoni dejjem tara jekk l-akkuzat setghax jinstab hati jew le fuq il-provi migjuba, u jekk dawn ikunu karenti u ma jiggustifikawx sejbien ta' htija hija se tintervjeni. Izda l-Qorti ta' l-Appell Kriminali m'ghandhiex tkun mistennija li tissostitwixxi kompletament l-opinjoni taghha ghal dik tal-gurija galadarba ma tasalx biex tikkonkludi li ghamlu apprezzament hazin tal-fatti. Lanqas l-istess Imhallef li jippresiedi l-guri u jkun qed jisma' l-provi hu stess ma jista' skond il-procedura applikabbli ghall-gurijiet, jissostitwixxi l-gudizzju tieghu ghal dak tal-gurati ahseb u ara kemm jaghmel sens li dan isir minn Qorti ta' Sekonda Istanza.

Il-Qorti ta’ l-Appell Kriminali kienet konxja mid-doveri taghha u fil-fatt fittxet ghal gwida anke ‘lil hinn mill-Gzejjer taghna. Skond *Blackstone’s Criminal Practice* (2004), ikkwotat b’enfasi mill-istess Qorti, din hija l-pozizzjoni Ingliza fir-rigward:
“'However, now our powers are somewhat different, and we are indeed charged to allow an appeal against conviction if we think that the verdict of the jury should be set aside on the ground that under all the circumstances of the case it is unsafe or unsatisfactory. That means that in cases of this kind the court must in the end ask itself a subjective question, whether we are content to let the matter stand as it is, or whether there is not some lurking doubt in our minds which makes us wonder whether an injustice has been done. This is a reaction which may not be based strictly on the evidence as such; it is a reaction which can be produced by the general feel of the case as the court experences it’.”

Sabiex tfittex konfort anke fil-gurisprudenza lokali, il-Qorti ta’ l-Appell Kriminali irreferiet ukoll ghal dak li ntqal fis-sentenza moghtija mill-istess Qorti f’ismijiet ***Ir-Repubblika ta’ Malta*** *vs* ***Ivan Gatt*** fl-1 ta’ Dicembru, 1994. F’dak il-kaz il-Qorti kien intqal hekk:
“Fi kliem iehor, l-ezercizzju ta’ din il-Qorti fil-kaz prezenti u f’kull kaz iehor fejn l-appell ikun bazat fuq apprezzament tal-provi, huwa li tezamina l-provi dedotti f’dan il-kaz, tara jekk, anki jekk kien hemm versjonijiet kontradittorji – kif normalment jkun hemm – xi wahda minnhom setghetx liberament u serenament tigi emmnuta minghajr ma jigi vjolat il-principju li d-dubju ghand jmur favur l-akkuzat, u jekk tali versjoni setghet tigi emmnuta w evidentement giet emmnuta, il-funzjoni, anzi d-dover ta’ din il-Qorti huwa li tirrispetta dik id-diskrezzjoni u dak l-apprezzament.”

Fl-evalwazzjoni tal-kaz il-Qorti ikkonkludiet li
“Minn ezami tal-atti processwali jirrizulta illi l-kwistjonijiet kollha rilevanti ta’ apprezzament ta’ fatti gew posti ghall-konsiderazzjoni tal-gurati li kienu liberi l-hin kollu, u gew diretti f’dan is-sens mill-Imhallef li ppresjeda l-guri, illi

jivvalutaw il-provi kollha fl-assjem taghhom. Irid jigi sottolineat illi l-gurati kellhom il-vantagg li jaraw u jisimghu x-xhieda kollha."

Kompliet tosserva li

"13. Minn dan kollu huwa evidenti li s-sitwazzjoni fattwali kienet tali li l-gurati setghu ma jemmnux il-verzjoni li l-appellant ta waqt il-guri ghax hemm cirkostanzi u provi ohra li huma kapaci li jitwemmnu u li l-gurati kienu perfettament intitolati li jemmnu.

14. Ghalhekk is-sitwazzjoni ma kkristallizzatx ruhha b'mod illi fuq bazi ta' probabbilita` il-gurati kellhom ragonevolment jaslu ghall-konkluzjoni li kien jissussisti dubju ragjonevoli fit-tezi tal-prosekuzzjoni."

L-esponent jossrva li **<u>ma hemm ebda gurisprudenza tal-Qorti Ewropea li jaf biha hu illi tikkonstatata li proceduri identici ghal dawk li ghadda minnhom ir-rikorrent jilledu dan l-artikolu tas-7 Protokoll jew addirittura xi dritt fundamentali iehor mill qed jirreferi ghalihom ir-rikorrent.</u>** Ghalhekk, l-esponent ma jidhirlux li hemm bazi valida ghal dan l-ilment.

<u>Ilment taht l-Artikolu 6(2) tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijet tal-Bniedem</u>

Illi mhuwiex minnu li fl-appell kriminali l-akkuzat ghandu xi svantagg. Sabiex tkun tista' tara jekk il-provi fattwali migjuba kienux jiggustifikaw is-sejbien ta htija ta' l-akkuzat, il-Qorti jkollha bilfors tissorreggi l-principju ta' l-innocenza ta' l-istess akkuzat ghax inkella l-Qorti ma tkunx tista' twettaq xogholha. Izda li l-process kriminali jerga' jigi skrutinizzat ma jfissirx li l-Qorti ghandha tinjora l-verdett li nghata, ghax dak huwa fatt storiku u jrid jigi meqjus, anke jekk ma jorbotx lill-Qorti li bilfors trid timxi fuqu.

Illi ghalhekk ma kien hemm ebda pregudizzju kontra r-rikorrent u anke dan l-ilment mhux gustifikat.

Ilment taht l-Artikolu 6(1) tal-Konvenzjoni

Illi l-fatt li l-Avukat Generali jista' jaghzel quddiem minn jipprocessa l-akkuzat, apparti li tohrog mil-ligi, ma jfissirx li l-Avukat Generali qed jigi b'daqsekk konvertit f'imhallef. Jekk wiehed jara x'kellhom xi jghidu l-guristi dwar l-indipendenza u l-imparzjalita` tal-Qrati, dawn qatt ma ikkonsidraw funzjoni bhal dik li minnha qed jilmenta r-rikorrent bhala li tilledi l-artikolu 6, u dwar dan ghandhom ukoll is-sostenn tal-gurisprudenza tal-Qorti Ewropea.

Il-qofol tal-kwistjoni hu li fil-verita` l-Avukat Generali m'ghandu ebda kontroll fuq jekk akkuzat jinstabx hati jew le, ghax dik id-decizjoni ma tinsabx f'idejh. Diversa kienet tkun il-pozizzjoni kieku l-Avukat Generali kellu taht il-ligi taghna xi dritt li jippartecipa imqar marginalment fid-determinazzjoni tal-htija o meno ta' l-akkuzat.

Ilemt dwar l-Artikolu 7 tal-Konvenzjoni u l-Art 1 ta' l-Ewwel Protokoll

Illi l-artikolu 7 mhux applikabbli ghall-kaz in ezami billi jirrigwarda l-fatt li persuna jinstab hati ta "att jew ommissjoni" li "ma kinux jikkostitwixxu reat kriminali … fil-hin meta jkun sar", jew ghall-ghoti ta' "piena akbar minn dik li kienet applikabbli meta r-reat kriminali jkun sar". Fil-kaz odjern ma hawn ebda kwistjoni ta' ligi retroattiva li giet applikata sabiex jigi ikkundannat bhala illegali att li twettaq qabel ma' tali ligi dahlet fis-sehh. Il-konfiska li minnha jilmenta r-rikorrent hija ibbazata fuq ligi li kienet ezistenti fil-mument li nstab hati u gie ikkundannat ir-rikorrent, u li bhala konsegwenza taghha sar l-att ta' konfiska. Ghalhekk, ma kien hemm ebda retroattivita` kundannabbli taht l-artikolu 7.

Ghar-rigward ta' l-ewwel Artikolu, Harris, O'Boyle u Warbrick[2] jghidu s-segwenti:

"Even penal confiscations might be explained as being in the public interest. In such a case, the most an applicant would be able to establish would be a lack of due process if the deprivation were decided to be in the determination

[2] Law of the European Convention on Human Rights.

of a criminal charge against him and Article 6 were not satisfied.” Fi kliem iehor, anke hawnhekk ir-rikorrent qed ihabbat bieb b’iehor, ghax l-ilment li qieghed jaghmel dwar il-konfiska tal-proprjeta` tieghu jista’ jitressaq biss taht l-artikolu 6 u dan stante n-natura partikolari tat-tehid in kwistjoni, i.e konfiska wara sentenza ta’ Qorti.

Konkluzzjoni

Illi finalment ta’ min josserva li r-rikorrent mhux qed jattakka l-kostituzzjonalita’ ta’ xi wahda jew ohra mil-ligijiet applikabbli ghall-kaz in ezami. Ghalhekk, jekk din il-Qorti issib – minghajr ma tidhol fil-mertu tal-kaz – li kollox ma kollox jista’ jinghad li l-proceduri li aghalihom jalludi r-rikorrent imxew skond il-ligi, ghandha wkoll tasal ghall-konkluzjoni li l-ilmenti tighu m’humiex sostenibbli.

Ghaldaqstant, ghar-ragunijiet suesposti, l-esponent jissottometti bir-rispett li din l-Onorabbli ghandha tichad l-ilmenti kollha tar-rikorrent, bl-ispejjez ta’ din l-istanza kontra tieghu.

Rat l-atti kollha tal-kawza u d-dokumenti esebiti;

Hadet konjizzjoni tal-atti tal-proceduri kriminali li ttiehdu kontra r-rikkorenti u li gew defînti mill-Qorti tal-Appell Kriminali fl-24 ta’ April, 2008.

Semghet lid-difensuri tal-partijiet;

Rat in-noti tal-osservazzjonijiet tal-partijiet;

Ikkunsidrat;

Illi dawn huma proceduri li qed jittiehdu mir-rikorrenti wara li ghadda jury u nstab hati ta’ pussess tad-droga ecstasy f’cirkustanzi li dak il-pussess ma kienx ghall-uzu esklussiv tieghu. Il-kundanna u l-piena li nghatat mill-Qorti Kriminali gew ikkonfermati mill-Qorti tal-Appell Kriminali bis-sentenza taghha tal-24 ta’ April, 2008.

L-ilmenti tar-rikorrenti huma fil-qosor, tlieta principali:

i. Id-decisjoni tal-Qorti tal-Appell Kriminali li ma tirrivedix jew ma tiddizturbax il-verdet tal-gurati;
ii. L-ghazla f'idejn l-Avukat Generali dwar kif u quddiem liema Qorti r-rikorrent jigi biex ikun processat;
iii. L-ordni tal-Qorti li tigi kkonfiskata l-proprjeta' tieghu.

Trettat l-ewwel aggravju, r-rikorrent jissottometti li ghalkemm il-ligi maltija taghti dritt lill-kull akkuzat li jinstab hati mill-Qorti Kriminali li jappella quddiem il-Qorti tal-Appell fit-termini tal-artikolu 500 tal-Kodici Kriminali (Kap. 9 tal-Ligijiet ta' Malta), l-interpretazzjoni li l-Qorti tal-Appell Kriminali qed taghti lill-poteri taghha u li applikat f'dan il-kaz, jimilitaw kontra l-effettivita ta' dan id-dritt. Dan jinghad ghax, bhala principju, jekk il-Qorti tal-Appell Kriminali wara li tkun ezaminat ix-xhieda u l-atti tal-process kriminali ssib li l-gurati raggonevolment setghu jaslu ghal-dikjarazzjoni ta' htija ma tiddisturbax dik il-konkluzzjoni u ma tippruvax tara jekk hi kienetx tasal ghall-konkluzzjoni differenti.

L-artikolu 501 (1)(a) tal-Kodici Kriminali jghid li l-Qorti tal-Appell ghandha tilqa l-appell jekk jidhrilha li l-akkuzat appellant "kien gie misjub hati hazin fuq il-fatti tal-kawza". It-tendenza gurisprudenzjali tal-Qrati tal-Appell Kriminali hi li jekk issib li fuq il-fatti li kellhom quddiemu, id-dikjarazzjoni ta' htija tal-gurati kienet kompatibbli mal-fatti u wahda li ragjonevolment setghu jaslu ghaliha, allura l-akkuzat ma jkunx gie misjub "hati hazin", u d-decizjoni tigi kkonfounata. Ir-rikorrent jallega li din hi interpretazzjoni hazina tal-ligi u l-Qorti tal-Appell Kriminali ghandha tuza l-gudizzju taghha biex tiddeciedi Hl jekk ghandux jinstab hati jew le. La darba dan l-ezercizzju ma sarx fil-kaz tieghu ir-rikorrent qed jallega li gew lezi d-drittijiet fundumentali tieghu taht l-artikolu 6(2) tal- Konvenzjoni Europea tad-Drittijiet tal-Bniedem u l-artikoli 2(1) tal-Protokoll numru 7 ghall-istess Konvenzjoni. Fil-kuntest ta' interpretazzjoni ta ligi partikolari l-Onorabbli Qorti Kostituzzjonali f'sentenza ricensuri moghtija fl-20 ta' Frar, 2009, fil-kawza <u>"Muscat et vs Dingli et"</u> ghamlet is-seguenti osservazzjoni:

"Huwa principju elementari tal-ermenewtika legali li meta qorti "tinterpreata" ligi – fejn tali interpretazzjoni tkunn mehtiega -- hija ma tkun qed taghmel xejn aktar milli tiddetermina s-sinjifikat veru u l-portata vera ta' dik il-ligi. Fi kliem iehor, il-qorti ma tkunx qed taghmel hi l-ligi (bhalma jista' jkun il-kaz, ghall-anqas fit-teorija, f'gurisdizzjonijiet hekk imsejha common law) izda semplicement ticcara l-ligi, li pero' tibqa dik li hi. Kien f'dan is-sens li l-ewwel Qorti rrimarkat li "l-mod kif ir-rikorrenti impostat ir-rikors taghha m'huwiex wiehed ortodoss ghall-ahhar". L-ewwel aggravju tal-appellanti, apparti li ma jiccentra xejn dwar il-veru meritu tal-vertenza odjerna, juri semplicement li l-appellanti qed tipprova taqbad mat-tiben – biex wiehed juza espresssjoni Ingliza tradotta ghall-Malti – fi sforz biex taghti sembjanza ta' sustanza lill-appell taghha. Huwa minnu li huwa possibbli li jekk qorti taghti interpretazzjoni stralunata ta' xi disposizzjoni tal-ligi – b'tali mod lit kun qed tivvinta l-ligi – dik is-suppost "interpretazzjoni" tista' tkun, wahedha u fiha nnifisha, leziva tad-dritt (fondamentali jew xort'ohra) ta' parti jew ohra f'kawza. Ghalhekk dak li juwa verament importanti f'din il-kawza huwa jekk fil-fatt kienx hemm, da part ital-Qorti tal-Appell (fis-sentenza taghha ta 24 ta' Frar 1997) xi interpretazzjoni simili."

Wiehed irid jara, allura, jekk l-interpretazzjoni li f'din il-kaz, il-Qorti tal-Appell Kriminali tat lill-poteri tieghu hi daqshekk "stralunata" li twassal ghall- ksur tal-jeddijiet tar-rikorrenti.

Din il-Qorti ma tarax li l-interpretazzjoni tal-Qorti tal-Appell Kriminali hija ngusta jew hazina u lanqas ma tara, dak li hu importanti ghall-fini ta' dawn il-proceduri, li tikser xi wiehed mill-jeddijiet lamentati mir-rikorrent.

L-ewwelnet, l-artikolu 6 tal-Konvenzjoni ma jaghti ebda dritt ta' appell lil min ikun instab hati wara process kriminali. Kif jinghad fil-ktieb "Theory and Practice of the European Convection on Human Rights" ta' Van Dijk et (4th Ediz. 2006 pagna 564) *"the right of appeal to a higher court is not laid dawn, and is also not implied in article 6 para 1.* Pero`, jkomplu jghidu l-awturi ndikati, *" if appeal is provided for and has been lodged, and the court in that*

instance is called upon to make a "determination", article 6 para. 1 applies". Dan ma jfissirx, pero`, li meta jinghata dritt ta' appell, il-Qorti tal-Appell trid bilfors tassuni s-setgha li tiddeciedi l-kas ex novo. Is-setghat tal-Qorti tal-Appell jistghu jkunu limitati anke biss biex jsir review ta' punti ta' ligi involuti fil-kas ghax sta ghal-istat jiddetermina x'poteri jaghti lil dik il-Qorti ta revizzjoni, u sta imbaghad ghal dik il-Qorti li tinterpreta l-poteri moghtija lilha kif thoss li hu gust u jkun fl-ahjar interess tal-gustizzja. Dak li hu importanti hu li jekk jinghata dritt ta' appell, l-access ghal dak ir-rimedju ma jigix mxekkel b'mod disproporzjonat. Il-livell ta' stharrig mill-Qorti tal-Appell jista pero` jkun wiehed limitat, u dan bl-ebda mod ma jwassal ghal xi telf ta' dritt da parti tal-akkuzat.

Lanqas ma jista jinghad li bl-interpretazzjoni tal-poteri tieghu bil-mod indikat il-Qorti tal-Appell tkun qed iccahat lill-akkuzat mid-dritt ghal prezunzjoni tal-innocenza tieghu fit-termini tal-artikolu 6(2) tal-konvenzjoni. Fil-ktieb ta' Van Dijk et aktar qabel kwotat (Ibid pagna 625), intqal li,

"In the Minelli Case the second paragraph was defined by the Court in the sense that this provision has been violated if "without the accused's having previously been proved guilty according to law and notably, without his having had the opportunity of exercising his rights of defence, a judical decision concerning him reflects an opinion that he is guilty." A reasoning by which it is only suggested that the person in question is guilty is already sufficient for such a violation."

Issa, f'din il-kaz, mhux biss il-kaz jigi quddiem il-Qorti tal-Appell Kriminali meta l-akkuzat ikun diga "proved guilty according to law", izda, fuq kollox, bl-ebda mod ma jista jinghad li l-interpretazzjoni tal-poteri taghha igibu fix-xejn din il-presunzjoni ta' innocenza. Li jigri, kif intwera, hu li dik il-Qorti tezamina l-fatti kif tpoggew ghall-konsidrazzjoni tal-gurati u jekk tara li l-akkuzat ma kellux jinstab hati, tilleberah. Jekk, min naha l-ohra, tara li kien hemm bizejjed evidenza fi fuqkom il-gurati setghu jaslu ghal dikjarazzjoni ta' htija allura tikkonferma dik id-decizjoni. Wiehed irid ifakkar li l-akkuzat ikun ghadda procedura

kriminali quddiem il-Qorti Kriminali komposta minn Imhallef u disa' gurati, u dawn ghandhom l-oneru principali li jistabilixxu l-htija o meno tal-akkuzat. Il-kompetu tal-Qorti tal-Appell hu biex tirrevedi dak il-process, u mhux li terga taghmel il-process ("trial") hi. L-akkuzat jidher quddiema bhala persuna li nstab hati, u xoghol il-Qorti tal-Appell hu dak li tara li l-akkuzat ikun inghata process gust u b'rispett ghad-drittijiet tieghu, fosthom li gie rispetat id-dritt tieghu ghall-presunzjoni tal-innocenza. Il-poter tal-Qorti tal-Appell mhux li tiggudika mill-gdid lill akkuzat, izda li tara li kellu process gust u li ma nstabx hati "hazin".

Kif intwera persuna akkuzata b'reat m'ghandhix dritt tinsisti li tkun ipprocessata darbtejn. Il-Konvenzjoni Ewropea tinsisti fuq process wiehed li jkun gust u b'rispett ghad-drittijiet fundamentali tal-akkuzat. Il-funzjoni tal-Qorti tal-Appell hu biss li tirrivedi dak il-process u mhux li terga tiggudika lill-akkuzat. Dan hu konformi ma dak li trid il-Konvenzjoni Ewropea, u bl-ebda mod ma qed jigu ppregudikati d-drittijiet fundamentali tal-akkuzat, specjalment dik ghall-presunzjoni tal-innocenza.

L-artikoli 2(1) tas- 7 Protokoll jaghti dritt ta' review, dak li hu gia koncess mil-ligi malitja. Kif pero` jigi ezercetat dak id-dritt, l-istess Protokoll ihalli f'idejn l-istati membri. Fl-istess ktieb ta' Van Dijk et (Ibid pagna 973) jinghad a propozitu li
"A*s is made clear in the second sentence of the first paragraph, exercising this right of appeal shall be governed by law. In other words, the modalities of the review are left for determination by domestic law. The Explanatory Report adds to this that the review may either concern a review of findings of facts and questions of law, or be limited to questions of law. According to the Court in the Krombach Case, states have a wide margin of appreciation to determine how the right secured by Article 2 of Protocol No. 7 to the Convention is to be exercised. The Court set forth that "thus, the review by a higher court of a conviction or sentence may concern both points of fact and points of law or be confined solely to points of law. Any restrictions contained in domestic legislation on*

the right to a review guaranteed by this provision must, by analogy with the right of access to a court embodied in Article 6 para. 1 of the Convention, pursue a legitimate aim and not infringe the very essence of that right."   It may be deduced from this that the Court will not accept a restricted form of review of questions of law which cannot result in an annulment or alteration of the conviction or sentence concerned as sufficient."

L-interpretazzjoni li tat il-Qorti tal-Appell Kriminali ghall-poteri taghha bl-ebda mod ma jistghu jitqiesu li jiznaturaw dak li tipprovdi l-ligi fit-Titolu V tal-Kodici Kriminali. Bl-ebda mod ma jista jinghad li dik il-Qorti mhux qed tkun fidilha ghat-test tal-ligi jew li qed tirristringi d-dritt ta' review moghti bl-artikolu 2(1) tas-7 Protokoll, meta tqies li d-dritt hu ta "review" u mhux li jigi processat ghat-tieni darba. Kif jinghad fil-ktieb "Administrative Law" ta' Wade & Forsyth (7th Edition 1994 pagna 39),

"*judical review is the exercise of the court's inherent power to determine whether action is lawful or not and to award suitable relief. The court on review is concerned only with the question whether the act or order under attack should be allowed to stand or not"*

Kwindi l-ezercizzju tal-poter moghti lill-Qorti tal-Appell Kriminali hu zgur konformi mad-dritt ta' review koncess fl-artikolu 2(1) tas-7 Protokoll.

Fuq kollox il-poteri tal-Qorti tal-Appell Kriminali mhux daqshekk restrittivi kif donnu jrid ipingihom ir-rikorrent. Kif osservat dik il-Qorti fis-sentenza ricensuri taghha fl-ismijiet "Il-Pulizija vs Magri", deciza fis-6 ta' Mejju, 2009,

"Fi kliem iehor, din il-Qorti ma tirrimpjazzax id-diskrezzjoni fl-apprezzament tal-provi ezercitata mill-ewwel Qorti izda taghmel apprezzament approfondit tal-istess biex tara jekk dik l-ewwel qorti kinitx ragjonevoli fil-konkluzjoni taghha. Jekk izda din il-Qorti tasal ghall-konkluzjoni li l-ewwel Qorti fuq il-provi li kellha quddiemha, ma setghetx ragjonevolment tasal ghall-konkluzzjoni li waslet ghaliha, allura din tkun raguni valida, jekk mhux addirittura

mpellenti, sabiex din il-Qorti tiddisturba dik id-diskrezzjoni u konkluzjoni.

F'Blackstone's Criminal Practice 2004 naqraw ukoll (para. D23.17 pagna 1668):

"The case of Cooper [1969] 1 QB 267 continues to provide guidance on how the word 'unsafe' should be interpreted in determining a criminal appeal. In that case, Lord Widgery CJ explained that if the overall feel of a case left the court with a 'lurking doubt' as to whether an injustice may have been done, then a conviction will be quashed, notwithstanding that the trial was error-free. Lord Widgery said (at p. 271 C-G):

'[This is] a case in which every issue was before the jury and in which the jury was properly instructed, and, accordingly, a case in which this court will be very reluctant indeed to intervene. It has been said over and over again throughout the years that this court must recognize the advantage which a jury has in seeing and hearing the witnesses, and if all the material was before the jury and the summing-up was impeccable, this court should not lightly interfere. Indeed, until the passing of the Criminal Appeal Act 1966 [which somewhat widened the court's powers to quash a conviction] it was almost unheard of for this court to interfere in such a case.

However,now our powers are somewhat different, and we are indeed charged to allow an appeal against convictions if we think that the verdict of the jury should be set aside on the ground that under all the circumstances of the case it is unsafe or unsatisfactory. That means that in cases of this kind the court must in the end ask itself a subjective question, whether we are content to let the matter stand as it is, or whether there is not some lurking doubt in our minds which makes us wonder whether an injustice has been done. This is a reaction which may not be based strictly on the evidence as such; it is a reaction which can be produced by the general feel of the case as the court experiences it'.""

Dawn huma l-kriterji li qed jigu segwiti mill-Qorti tal-Appell Kriminali u li anke gew segwiti f'dan il-kaz kif jidher anke mill-gurisprudenza kopjuza li ghaliha dik il-Qorti ghamlet riferenza, kriterji li fil-kuntest tad-drittijiet tal-akkuzat jwasslu ghall-process shih li hu wiehed gust u fit-termini tad-drittijiet fondamentali tieghu.

Wiehed jista jaqbel jew ma jaqbilx mal-mod kif il-Qorti tal-Appell u Kriminali tezercita l-funzjoni taghha fit-termini tal-Kodici Kriminali pero`, li hu zgur hu li hi qed tezercita dak il-poter konformi ma dak provdut fl-artikolu 2(1) tas-7 Protakoll ghal-Konvenzjoni Ewropea, u mhix qed tirfes fuq id-drittijiet tal-akkuzat sanciti bl-artikoli 6(1) u (2) tal-istess konvenzjoni.

Trattat issa t-tieni aggravju tar-rikorrent, dak rigward il-poter tal-Avukat Generali li jaghzel jekk persuna akkuzata taht l-Ordinanza dwar il-Professjoni Medika u l-Professjonijiet li Ghandhom x'jaqsmu Maghha (Kap. 31 tal-Ligijiet ta' Malta), jitqieghedx taht att ta' akkuza quddiem il-Qorti tal-Magistrati, bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali, jew quddiem il-Qorti Kriminali, fit-termini tal-artikolu 120A(2) tal-imsemija ligi, din il-Qorti tirrileva li kwistjoni simili giet dibattuta minn din il-Qorti u mill-Onorabbli Qorti Kostituzzjonali fil-kawza <u>"Ellul vs Avukat Generali"</u> deciza min din l-ahhar Qorti fis-27 ta' April, 2006. F'dik il-kawza kemm din il-Qorti kif ukoll l-Onorabbli Qorti Kostituzzjonali sabu li l-artikolu 22 tal-Ordinanza dwar il-medicini Perikoluzi, Kap. 101 li hu simili ghall-artikolu 120A(2) in kwistjoni, <u>ma jiksirx</u> l-artikolu 6 u 7 (1) tal-konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem. Il-gudikant sedenti kien hu li kien jippresjedi din il-qorti fil-kawza fuq imsemmija u ghadu jsostni t-tezi li dak l-artikolu li jhalli f'idejn l-Avukat Generali l-ghazla dwar kif u fejn jakkuza lill-persuna b'reat taht dik l-Ordinanza, ma jmurx kontra d-drittijiet tal-akkuzzati fil-kaz. Ma ssib xejn fin-Nota tal-Osservazzjonijiet tar-rikorrenti li jipperswadiha tbiddel din l-opinjoni. L-Avukat Generali hawn Malta per ezempju ma jinvestigax hu ic-cirkostanzi tal-allegat reat u l-anqas jista johrog 'detention order', kif inhi l-funzjoni tad-District Attorney fil-kaz <u>"Huber vs Switzerland",</u> li ghaliha ghamel ampia referenza r-rikorrent fin-Nota tieghu, u

kwindi d-decisjoni tal-Qorti Ewropea f’dak il-kaz mhux daqshekk rilevanti ghas-sitwazzjoni lokali.

A skans ta’ ripetizzjoni inutili din il-Qorti taghmel referenza ghal, u tadotta ghal-fini ta’ din il-kawza il-motivazzjoni ta’ din il-Qorti u tal- Onorabbli Qorti Kostituzzjonali f’dik il-kawza, u ghall-istess ragunijiet tara li dan l-ilment tar-rikorrent huwa infondat.

Bit-tielet ilment tieghu, ir-rikorrent jsostni li l-konfiska li saret ta’ gidu, bhala penali wara li nstab hati, jikser l-artikolu 7 tal-Konvenzjoni Ewropea u l-artikolu 1 tal-Ewwel Protokoll ghall-istess Konvenzjoni. L-ordni ta’ konfiska saret bis-sahha tal-indikat Kap.31, li jipprovdi li meta persuna tinstab hatja ta wiehed mir-reati msemmija fl-artikolu 120A(2A) tal-istess Ordinanza, il-Qorti ghandha, b’zieda ma kull piena ohra,

“tordna l-konfiska favur il-Gvern ta’ kull flejjes jew propjeta’ mobbli ohra, u tal-propjeta’ immobbli kollha tal-persuna hekk misjuba hatja wkoll jekk il-propjeta’ immobbli minn meta l-hati jkun gie akkuzat tkun ghaddiet ghand terzi persuni, u anke jekk l-imsemmija flejjes, propjeta’ mobbli jew proprjeta’ immobbli jkunu qeghdin f’xi post barra minn Malta.”
(Ara artikolu 120A(2B) tal-Kap. 31 li japplika ghalih l-artikolu 22(3A)(d) tal-Kap. 101)

Ir-rikorrenti jilmenta li minhabba l-ordni li nghatat fil-kaz tieghu hu gie mcahhad mill-proprjeta’ tieghu bla ebda kumpens u di piu` gie mcahhad minn proprjeta’ li ma kellha x’taqsam xejn mar-reat li tieghu nstab hati.

Ta min isemmi li dan il-provedement tal-ligi kien jezisti meta sehh ir-reat li bih gie akkuzat irrikorrent, u kwindi mhux kaz ta imposizzjoni ta’ piena li ma kienetx tezisti fiz-zmien li sehh l-allegat reat; kwindi l-artikou 7(1) tal-Konvenzjoni ma jistax jitqies li gie miksur. In oltre, fil-waqt li l-ewwel artikolu tal-Protokoll jipprojbixxi t-tehid ta’ proprjeta’ hlief fl-interess generali u skond il-ligi, jeskludi espressament l-applikazzjoni tieghu f’kaz ta’ penalitajiet jew pieni imposti bil-ligi. L-istat fi kliem iehor, jista

jipprovdi ghat-tehid tal-proprjeta’ bhala piena, basta, ovjament, skond il-principji generali tad-dritt, dik il-“piena” tkun relatata mar-reat kommess.

Issa, f’dan il-kaz, ir-rikorrent jilmenta li hu gie mcahhad minn proprjeta’ li ma kelliex x’taqsam mar-reat li tieghu gie akkuzat u minn proprjeta’ li kienet tieghu qabel iz-zmien li fih sehh ir-reat li tieghu gie akkuzat. Ghal dan l-ilment, pero`, il-ligi stess li ordnat il-konfiska tipprovdi rimedju. Il-ligi trid li jigu kkonfiskati biss il-proprjeta’ marbuta mar-reat, tant li l-artikolu 22C tal-istess Kap 101 (applikabbli ghall-Kap.31 bl-artikolu 120A(2B)) jipprovdi dan ir-rimedju:

“(1) Meta jkun sar ordni ta’ konfiska that il-paragrafu (d) tas-subartikolu (3A) ta’ l-artikolu 22 ta’ din l-Ordinanza, il-persuna misjuba hatja, jew it-terza persuna msemmija f’dak il-paragrafu, tista tibda azzjoni ghal dikjarazzjoni li xi proprjeta’ jew kull proprjeta’ mobbli jew immobbli hekk konfiskata ma tkunx profitti jew dhul mill-eghmil ta’ xi reat taht din l-Ordinanza (kemm jekk ikun jew ma jkunx hekk aggudikat minn qorti tal-gustizzja kriminali) lanqas proprjeta’ akkwistata jew miksuba, direttament jew indirettament, minn jew permezz ta’ xi profitti jew dhul bhal dawk.

(2) Dik l-azzjoni ghandha tinbeda b’rikors fil-Prim’Awla tal-Qorti Civili mhux iktar tard minn tliet xhur mid-data li fiha s-sentenza li tordna l-konfiska tkun saret finali u konkluziva.”

Kwindi, jekk ir-rikorrent deherlu li giet konfiskata proprjeta’ li “ma tkunx profitti jew dhul mill-eghmil” tar-reat li tieghu instab hati, seta facilment ressaq talba lill-qrati ordinarja ghar-rilaxx ta’ dik il-proprjeta’. L-artikolu 22D tal-istess Ordinanza, (applikabbli ghalll-Kap. 31 bl-artikolu 120A(2B) tal-istess Kap.31) fil-fatt jipprovdi li jekk tigi milqugha mill-qorti talba simili,

“Dik il-proprjeta’ ma tibqax konfiskata u tintradd lura lir-rikorrent bis-sahha tas-sentenza meta din tkun finali u konkluziva, u ma’ dan ir-rikorrent ikollu l-jedd li jiehu lura

d-dhul ricevut mill-Gvern minn dik il-proprjeta' matul il-perjodu tal-konfiska taghha."

Kwindi ghat-tehid ta' proprjeta` allegatament, mhux marbuta mar-reat, u allura m'ghandhiex in-natura ta' "piena", hemm rimedju moghti mil-ligi ordinarja, u darba hu hekk, ma jidhirx li jkun ekwu li din il-Qorti tqies dak li sehh bhala li jikser xi dritt fundamentali tar-rikorrent (ara "Mifsud Bonnici vs Tabone noe", deciza minn din il-Qorti fl-24 ta' Settembru, 2002).

Ghaldaqstant, ghar-ragunijiet premessi, tiddisponi mir-rikors tar-rikorrenti billi tichad l-istess bl-ispejjez kontra tieghu.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------